

Isusovačka klasična gimnazija s pravom javnosti u Osijeku

Značajke isusovačkoga odgoja i obrazovanja

(Sažetak dokumenta *The Characteristics of Jesuit Education* (1986) prema *The Characteristics of Jesuit Education – An Abridged Version* 2014 © Jesuit Institute London)

Uvod

Dokument *Značajke isusovačkoga odgoja i obrazovanja* (u daljnjem tekstu: Značajke) rezultat je dugotrajnoga procesa razmatranja i rasprava u 70. i 80. godinama prošloga stoljeća oko pitanja identiteta i poslanja u suvremenim isusovačkim školama. Škole diljem svijeta doprinijele su ovoj raspravi i dokument je, od godine svoga izdanja 1986., postao temeljni tekst o isusovačkom odgoju i obrazovanju širom svijeta.

Dokument *Značajke* vraća se korijenima isusovačke tradicije koji se mogu naći u životu sv. Ignacija. Utemeljeno na Ignacijevu osobnom viđenju toga što to znači biti čovjek (jasno vidljivo iz susreta s Kristom u evanđelju), *Značajke* opisuju kakva škola treba biti i što treba činiti kako bi bila vjerna ignacijevskom identitetu i kako bi ispunila isusovačko poslanje.

Dodatna je pozornost posvećena tipičnom isusovačkom pristupu poučavanju i učenju što je objavljeno u drugom dokumentu, *Ignacijevska pedagogija*, 1993. godine.

Pišući *Ustanove Družbe Isusove* (1540.), sv. Ignacije navodi kako je cilj isusovačkih škola „poboljšanje života i učenja na veću slavu Božju i na opće dobro“. Baš kao što *Ratio studiorum* daje meso kostima ove oskudne izjave generacijama isusovačkih nastavnika od svoje objave 1599. do obnove Družbe i njezinih škola u 19. stoljeću, tako i *Značajke isusovačkoga odgoja i obrazovanja* nude viziju isusovačkoga odgoja i obrazovanja u našem vremenu.

Karakteristični duh još uvijek obilježava one škole koje se uistinu mogu nazivati isusovačkim. Taj karakteristični duh može se otkriti razmatranjem životnoga iskustva sv. Ignacija, načina na koji je to iskustvo podijeljeno s drugima, načina na koji je sv. Ignacije primijenio svoju viziju na odgoj i obrazovanje i načina na koji je ta vizija razvijana i primijenjena na odgoj i obrazovanje tijekom povijesti, uključujući i današnje vrijeme. Zajednički duh nalazi se iza pedagogije, kurikuluma i života škole, iako se mogu razlikovati od onih prošlih stoljeća te također u nekim detaljima od zemlje do zemlje.

Ovaj dokument pokušat će pružiti viziju ili nadahnuće koje može svakodnevni napor onih koji su uključeni u odgoj i obrazovanje učiniti značajnijim i plodonosnijim. On je izvor razmatranja i proučavanja, a ne gotov proizvod.

Vizija isusovačkoga odgoja i obrazovanja

Isusovački odgoj i obrazovanje potvrđuje radikalnu dobrotu svijeta „ispunjena Božjom veličinom“ te smatra svaki element stvaranja vrijednim proučavanja i razmatranja, sposobnim za beskrajno istraživanje. Odgoj i obrazovanje u isusovačkim školama pokušava pokrenuti osjećaj divljenja i otajstvenosti pri učenju o Božjem stvaranju.

Bog se posebno otkriva u otajstvu ljudske osobe „stvorene na Božju sliku i priliku“. **Isusovački odgoj i obrazovanje stoga ispituje smisao ljudskoga života i brine se za potpunu formaciju svakog učenika kao ljubljenoga Božjeg bića.**

Za sve, bez obzira na njihovo vjerovanje, **Krist je ponuđen kao uzor ljudskoga života.** Svatko može naći nadahnuće i učiti o predanosti iz života i naučavanja Isusa, koji svjedoči Božju ljubav i oprost, živi u suosjećanju sa svima koji trpe i velikodušno daje svoj život u službi za druge.

Za kršćanske članove odgojno-obrazovne zajednice, biti kršćanin znači slijediti Krista i biti poput njega, dijeliti i promicati njegove vrijednosti i način života, koliko god je to moguće.

Isusovački odgoj i obrazovanje priprema je za život, koji je sam po sebi priprema za vječni život. Ono se također bavi načinom na koji će učenik svoju formaciju iskoristiti u službi za druge „na hvalu, slavu i službu Božju“. **Uspjeh isusovačkoga odgoja i obrazovanja ne mjeri se akademskim uspjehom učenika niti profesionalnom kompetencijom nastavnika, već kvalitetom njihovih života.**

Kurikulum je usmjeren na osobu više nego na sadržaj koji je potrebno usvojiti. Svakom je učeniku omogućen razvoj i ostvarivanje ciljeva u skladu s individualnim sposobnostima i značajkama njegove osobnosti.

Odgojno-obrazovna zajednica, utemeljena na Kristovu primjeru i osvrtu na današnju kulturu u svjetlu učenja Crkve, promicat će:

- **duhovnu viziju svijeta** nasuprot materijalizmu;
- **brigu za druge** nasuprot sebičnosti;
- **jednostavnost** nasuprot potrošačkom mentalitetu;
- **borbu za prava siromašnih** nasuprot socijalnoj nepravdi.

U isusovačkom odgoju i obrazovanju kriterij je izvrsnosti primijenjen na sva područja školskoga života. Školske su politike takve da stvaraju okruženje ili klimu koja potiče izvrsnost. Potraga za akademskom izvrsnošću prikladna je u isusovačkom odgoju i obrazovanju, no samo unutar širega konteksta ljudske izvrsnosti.

Tradicionalni smisao isusovačkoga odgoja i obrazovanja bio je odgajati vođe. Danas je naš smisao odgajati i obrazovati vođe za služenje drugima. Isusovačke škole pomoći će učenicima pri razvijanju kvaliteta uma i srca koje će im omogućiti, u bilo kojem položaju koji u životu zauzmu, da rade s drugima na dobrobit svih i u službi Božjega Kraljevstva.

Isusovački odgoj i obrazovanje pokušava uliti radost u učenje i želju za znanjem koji će ostati i nakon školskih dana. Obrazovanje je cjeloživotni proces.

Isusovačka škola

Isusovačka je škola zajednica vjere i izražava tu vjeru prikladnim vjerskim i duhovnim slavljinama. Za katolike euharistija je slavlje vjerske zajednice kojoj je središte Krist. Svi odrasli članovi zajednice poticani su prisustvovati ovim slavljinama, ne samo kao izraz njihove osobne vjere, već kako bi, osim toga, svjedočanstvom potvrđivali duh škole.

Isusovačke su škole dio apostolskoga poslanja Crkve u izgradnji Kraljevstva Božjega. Isusovački odgoj i obrazovanje instrument je koji pomaže učenicima da upoznaju Boga i odgovore na njegov poziv. Škola stoji na raspolaganju kao odgovor na nove potrebe Božjega naroda. Cilj je isusovačkoga odgoja i obrazovanja formacija moralnih osoba, punih vrлина, koje odgovaraju na potrebe drugih po uzoru na Isusa Krista. Poučavanje je u isusovačkoj školi, dakle, poziv.

Smisao i ideali pripadnika drugih vjeroispovjesti mogu biti u skladnom odnosu s ciljevima isusovačkih škola i oni se mogu posvetiti tim ciljevima kako bi doprinijeli razvoju učenika i poboljšanju društva.

Obavljanje *Duhovnih vježbi* poticaj je da se upozna Krista, da ga se zavoli i slijedi. *Vježbe* također pomažu članovima odgojno-obrazovne zajednice pri razumijevanju Ignacijevе vizije, koja je duh čitava isusovačkoga odgoja i obrazovanja. Mogu se obavljati na različite načine, prilagođene vremenu i sposobnostima svakog pojedinca, bilo odrasle osobe, bilo učenika.

Svaka isusovačka škola čini sve kako bi isusovački odgoj i obrazovanje bili dostupni svima, uključujući siromašne i one u nepovoljnom položaju.

Isusovačke škole čine mrežu, koju povezuje zajednička vizija sa zajedničkim ciljevima. Nastavnici i administrativni djelatnici u isusovačkim školama dijele ideje i iskustva kako bi otkrili načela i metode koje će im omogućiti najučinkovitiju implementaciju te zajedničke vizije.

Politika i program isusovačkih škola daju konkretno svjedočenje vjeri koja vrši pravdu, daju svjedočenje nasuprot društvu koje potiče na konzumerizam. Školska politika i njezin život potiču međusobno poštovanje, promiču ljudsko dostojanstvo i ljudska prava, kako mladih tako i starijih u akademskoj zajednici.

Kao dio svoje službe u Crkvi, isusovačka škola služi lokalnoj civilnoj i vjerskoj zajednici i surađuje s nadležnim biskupom. Radi veće učinkovitosti u služenju potrebitima, isusovačka škola surađuje s ostalim isusovačkim apostolskim djelatnostima, lokalnim župama i drugim katoličkim i civilnim agencijama, kao i centrima za društveni apostolat. Svi članovi odgojno-obrazovne zajednice aktivni su u službi kao članovi lokalnih zajednica i njezinih crkvi. Svi članovi zajednice usmjereni su jedni na druge te međusobno izmjenjuju iskustva.

Intelektualna formacija

Intelektualna formacija uključuje svladavanje osnova humanističkih i znanstvenih disciplina pažljivim i kontinuiranim učenjem koje se temelji na mjerodavnom i dobro motiviranom učenju. **Ova intelektualna formacija uključuje rastuću sposobnost reflektivnoga, logičkoga i kritičkoga razmišljanja.** Za isusovačku školu vrijedi da se sustav vrijednosti usvaja procesom suočavanja s različitim stajalištima.

Isusovačko obrazovanje također uključuje pažljivo i kritičko proučavanje tehnologije zajedno s prirodnim i društvenim znanostima.

U isusovačkom je odgoju i obrazovanju poseban naglasak stavljen na razvoj maštovite, afektivne i kreativne dimenzije svakog učenika u svim dijelovima programa. Ove su dimenzije nužne za razvoj cjelokupne osobnosti i način su za otkrivanje Boga koji se pokazuje po ljepoti. Iz ovih razloga, isusovački odgoj i obrazovanje uključuju mogućnost za sve učenike da nauče cijeniti književnost, estetiku, glazbu i umjetnost.

Isusovačke škole 17. stoljeća bile su poznate po razvijanju komunikacijskih vještina i elokvencije, ostvarenih naglasakom na eseje, drame, javne govore, rasprave i slično. U današnjem svijetu **isusovačko obrazovanje razvija tradicionalne vještine govora i pisanja, kao i moderne oblike komunikacije.** Ono omogućuje učenicima razumijevanje i kritičku procjenu utjecaja sredstava javnog priopćavanja. Uz pomoć prikladnoga obrazovanja ovi instrumenti modernoga života mogu pomoći mladim ženama i muškarcima da postanu humaniji.

Isusovački odgoj i obrazovanje uključuje dobro razvijen sportski program i program tjelesnoga odgoja. Uz jačanje tijela, sportski programi pomažu mladim ljudima da dostojanstveno prihvate kako uspjeh tako i poraz, da postanu svjesni potrebe za suradnjom s drugima, koristeći najbolje kvalitete pojedinca kao doprinos za napredak čitave grupe.

Svi ovi navedeni aspekti odgojno-obrazovnoga procesa imaju **jednu zajedničku svrhu: formiranje skladnih/uravnoteženih osoba s razvijenom osobnom životnom filozofijom koja uključuje kontinuiranu naviku razmatranja.** Kako bi pomogli u ovoj formaciji, individualni nastavni dijelovi oslanjaju se jedan na drugi, unutar dobro isplaniranoga odgojno-obrazovnog programa. Svaki aspekt školskoga života doprinosi potpunom razvoju svakog učenika ponaosob.

„Cura personalis“

Cura personalis (briga o pojedincu) **ostaje glavna značajka isusovačkoga odgoja i obrazovanja.**

Isusovački odgoj i obrazovanje prepoznaje razvojne faze intelektualnoga, afektivnoga i duhovnoga rasta i pomaže svakom učeniku da postupno sazrijeva u svim ovim područjima. Stoga, **kurikul ima naglasak na osobi, a ne na gradivu koje**

treba obraditi. Svakom učeniku omogućen je razvoj i postignuće ciljeva prema ritmu prilagođenom sposobnostima pojedinca i odlikama njegove osobnosti.

Osobni razvoj, putem treninga osobnosti i volje, nadilaženje sebičnosti i manjka brige za druge i ostale posljedice grješnosti, te razvoj slobode koja uključuje poštivanje drugih i prihvaćanje odgovornosti, potpomognuti su potrebnim i pravednim pravilima škole. Ona podrazumijevaju pravični sustav discipline. Jednako je važna samodisciplina svakoga pojedinog učenika koja se očituje u intelektualnoj čvrstoći, upornoj primjeni ozbiljna učenja te u ophođenju prema drugima koje iskazuje priznanje ljudskom dostojanstvu svakog pojedinca.

Briga za cjeloviti razvoj ljudskoga bića naglašava sreću u životu koja je rezultat odgovorne upotrebe slobode, ali isto tako prepoznaje stvarno postojanje grijeha i njegovih posljedica na život svake osobe. Stoga pokušava ohrabriti svakog učenika da se iskreno suoči s ovom preprjekom slobodi, razvijajući vlastitu svijest i shvaćanje da su oprost i promjena mogući putem iskupljujuće ljubavi i Božje pomoći.

Učenicima se pomaže u njihovim naporima da otkriju predrasude i ograničene poglede s jedne strane, te da vrjednuju poželjne vrijednosti i dobra s druge strane.

I dok učenici prihvaćaju svoje darove i razvijaju ih, jednako tako prihvaćaju vlastita ograničenja i nadilaze ih koliko god je to moguće.

Vjersko oblikovanje

Isusovački odgoj i obrazovanje posvećen je vjerskom razvoju svih učenika. Oni će primiti upute o temeljnim istinama svoje vjere.

Za kršćanske učenike, to uključuje poznavanje Biblije, osobito evanđelja. Za katoličke učenike isusovački odgoj i obrazovanje nude znanje i ljubav prema Crkvi i sakramentima, kao i povlaštenu priliku da susretnu Krista. **Na načine primjerene školskoj ustanovi, konkretna iskustva crkvenoga života dostupna su svim učenicima,** putem sudjelovanja u crkvenim projektima i aktivnostima.

Budući da svaki program u školi može služiti kao sredstvo za otkrivanje Boga, svi nastavnici dijele jednaku odgovornost za vjersku dimenziju škole. Međutim, povezujući čimbenik u procesu otkrivanja Boga i razumijevanja pravoga smisla ljudskoga života teologija je koja se predočava vjerskim i duhovnim obrazovanjem. **Vjersko i duhovno oblikovanje sastavni je dio isusovačkoga odgoja i obrazovanja,** ono nije pridodano ni odvojeno od obrazovnog procesa.

Isusovački odgoj i obrazovanje pokušava u svakoj osobi njegovati kreativni duh na djelu, nudeći priliku da se vjerom odgovori Bogu, imajući pri tome na umu da se vjera ne može nametnuti. U svim razredima, školskoj klimi i ponajviše u propisanim satima vjeronauka, **ulaže se svaki napor da se odaziv Bogu u vjeri predochi kao nešto**

posve ljudsko, a ne protivno razumu, kao i da se razvijaju te vrijednosti koje se mogu oduprijeti svjetovnosti modernoga života.

Svaki aspekt odgojno-obrazovnoga procesa može u konačnici dovesti do slavljenja Boga prisutna i djelotvorna u stvaranju te do dubokoga poštovanja prema stvaranju, budući da ono odražava Boga. **Bogoslužje i slavljenje Boga dijelovi su života školske zajednice; oni se izražavaju osobnom molitvom i prigodnim društvenim oblicima bogoslužja.** Intelektualni, maštoviti i afektivni, kreativni i tjelesni razvoj svakog učenika, zajedno s osjećajem radoznalosti koji su dio svakog kolegija, kao i života škole u cijelosti, svi zajedno mogu pomoći učenicima da otkriju Boga, aktivnoga u povijesti i u stvaranju.

Školski kapelan/duhovnik dimenzija je *curae personalis* koja omogućuje da sjeme vjere i vjerske obveze raste u svakom pojedincu, omogućujući svakome da prepozna i odgovori na poruku Božje ljubavi: vidjeti Boga na djelu u svome životu, životima drugih i u svemu stvorenom, a zatim odgovoriti na ovu spoznaju putem predanosti služenju unutar zajednice.

Programi službe kapelana/duhovnika dostupni su svim članovima obrazovne zajednice kako bi probudili i ojačali osobnu vjersku predanost.

Služba kapelana/duhovnika usredotočena je na Krista prisutnog u kršćanskoj zajednici. Učenici se susreću s Kristom kao prijateljem i vodičem, oni ga uspijevaju upoznati putem Svetog pisma, sakramenata, osobne i zajedničke molitve, u igri i radu, u drugim osobama, oni bivaju vođeni k služenju drugima, oponašajući tako Krista kao „čovjeka za druge“.

Provođenje *Duhovnih vježbi* potiče se kao način da Krista bolje upoznamo, volimo i slijedimo. One se mogu oblikovati na razne načine te prilagoditi sposobnostima pojedinca.

Isusovačka škola potiče i pomaže svakom učeniku odgovoriti na vlastiti Božji poziv, poziv za služenje u osobnom i profesionalnom životu, bilo u bračnom, vjerskom, svećeničkom ili samačkom životu.

Molitva je izraz vjere i učinkovit način za uspostavljanje osobne veze s Bogom koja vodi predanom služenju drugima. **Isusovački odgoj i obrazovanje nude postupno upoznavanje s molitvom,** slijedeći primjer Krista koji se redovno molio svome Ocu. Svi se potiču da hvale i zahvaljuju Bogu u molitvama, da se mole jedni za druge u školskoj zajednici te da traže Božju pomoć u zadovoljavanju potreba veće ljudske zajednice.

Vjerski odnos s Bogom jednako je zajednički kao i osobni. Odgojno-obrazovna zajednica u isusovačkoj školi ujedinjena je vezama koje su više nego samo ljudske: to je zajednica vjere i izražava vjeru prigodnim vjerskim i duhovnim slavljinama. Za katolike **euharistija je slavlje vjerske zajednice usredotočene na Krista.**

Katolički članovi obrazovne zajednice primaju i slave Božji oprost pun ljubavi u sakramentu pomirenja. Ovisno o lokalnim uvjetima, isusovačka škola priprema učenike, a također i odrasle, na primanje drugih sakramenata.

Pokornost Krista prema svome Ocu dovela ga je do potpune predanosti služenju drugima. Odnos s Bogom nužno uključuje i odnos s drugim osobama. **Isusovački odgoj i obrazovanje ističe vjeru koja je usredotočena na povijesnu osobu Isusa Krista, koja stoga vodi k obvezi da ga oponašamo kao „čovjeka u službi drugih“.**

Obzori i perspektive

Briga isusovačkoga odgoja i obrazovanja jest priprema za život, koji je sam po sebi priprema za vječni život. Oblikovanje pojedinca nije apstraktni cilj. **Isusovački odgoj i obrazovanje također se bave načinima na koji će učenici iskoristiti svoju formaciju unutar ljudske zajednice, u službi drugima „za hvalu, štovanje i službu Bogu“.**

Kao dio svoje službe unutar Crkve, isusovačka će škola služiti civilnoj i vjerskoj zajednici. Kako bi bila što učinkovitija u služenju ljudskim potrebama, isusovačka škola radi u suradnji s drugim isusovačkim apostolskim ustanovama, s lokalnim župama i drugim katoličkim i civilnim organizacijama te s centrima za društvene djelatnosti. Svi članovi obrazovne zajednice aktivni su u službi kao članovi lokalne zajednice i svojih crkava.

S obzirom na to da se ono stvarno ljudsko nalazi u odnosima prema drugima, koji uključuju stavove poštivanja, ljubavi i služenja, isusovački odgoj i obrazovanje naglašavaju i pomažu razvoj uloge svakog pojedinca kao člana ljudske zajednice. Učenici, nastavnici i svi članovi odgojno-obrazovne zajednice potiču se na izgradnju solidarnosti prema drugima koja nadilazi razlike u rasi, kulturi i religiji. **U isusovačkoj školi ozračje je takvo u kojemu svi mogu živjeti i raditi zajedno u razumijevanju i ljubavi, s poštivanjem prema svim ženama i muškarcima kao djeci Božjoj.**

Nastavnici u isusovačkoj školi

Kvaliteta odnosa između voditelja *Duhovnih vježbi* i osobe koja ih provodi primjer je odnosa između nastavnika i učenika. Kao i voditelj Vježbi, **nastavnik je na raspolaganju svim učenicima, budan u primjećivanju posebnih darova ili posebnih poteškoća, osobno brine te je spreman pomoći u razvoju unutarnjega potencijala svakog pojedinog učenika.**

Nastavnici su više od akademskih voditelja. Oni su uključeni u život učenika, vodi ih osobno zanimanje prema intelektualnom, afektivnom, moralnom i duhovnom razvoju svakog učenika, pomažući pritom svakome da razvije osjećaj osobne vrijednosti te da postane odgovoran pojedinac unutar zajednice. Premda poštuju

privatnost učenika, spremni su poslušati njihove brige te zanimanja o značenju života, podijeliti njihove radosti i tuge, pomoći im u osobnom razvitku te međuljudskim odnosima. Na ovaj i druge načine, odrasli članovi obrazovne zajednice vode učenike u njihovu razvijanju skupa vrijednosti koje vode životnim odlukama kojima nadilaze same sebe i koje uključuju brigu za potrebe drugih. **Oni pokušavaju živjeti na način koji daje primjer učenicima i spremni su podijeliti svoja vlastita životna iskustva.** *Cura personalis* (briga za pojedinu osobu) ostaje osnovna značajka isusovačkoga odgoja i obrazovanja.

Zadatak je nastavnika pomoći učeniku da samostalno uči, da se zauzima odgovorno za vlastito obrazovanje.

Nastavnici pomažu učenicima u ovom razvoju tako što su uvijek spremni izazvati ih, pomažući im da se osvrnu na vlastita iskustva.

Svi nastavnici dijele odgovornost prema vjerskoj dimenziji škole s obzirom na to da se „Bog nalazi u svim stvarima“, pa tako i u sadržajima nastavnih predmeta.

Nastavnici pokušavaju postati svjesni vjere koja vrši pravdu tako da učenicima mogu omogućiti intelektualni, moralni i duhovni razvoj koji će ih potaknuti na obvezu služenja, koji će ih učiniti „nositeljima promjena“.

Isusovačka škola potiče osobni i profesionalni razvoj, pružajući programe razvitka za svoje osoblje u svakoj školi, te koliko je to moguće, pronalazi potrebno vrijeme i novčanu pomoć za produženu obuku/usavršavanje i oblikovanje.

Laici moraju shvatiti ignacijevsku duhovnost, odgojno-obrazovnu povijest i tradiciju isusovaca te isusovački život. Isusovačka škola pruža programe koji potiču rastuću svijest i razumijevanje ciljeva isusovačkoga odgoja i obrazovanja.

Prema isusovačkoj tradiciji, odgajatelja se potiče da koristi veliku slobodu i maštu prilikom izbora nastavnih tehnika, pedagoških metoda itd.

Odrasli članovi odgojno-obrazovne zajednice postaju svjedoci izvrsnosti, udružujući napredak u profesionalnim kompetencijama s predanosti svome poslu.

U isusovačkoj školi postoji spremnost laika i isusovaca da preuzmu prikladne odgovornosti: raditi zajedno u vodstvu i služenju. **Veliki se naponi ulažu kako bi se postiglo istinsko jedinstvo umova i srca te zajednički djelovalo u jednom apostolskom tijelu prilikom formacije učenika.** Dakle, postoji dijeljenje vizije, svrhe i apostolskoga truda te spremnosti da se razmotre nade, težnje i iskustva, uspjesi i neuspjesi.

Koliko je to moguće, odabrani ljudi, koji će se pridružiti odgojno-obrazovnoj zajednici u isusovačkoj školi, bit će muškarci i žene koji su sposobni razumjeti vlastitu prirodu te koji doprinose provedbi obilježja koja su rezultat ignacijevske vizije.

Učenici u isusovačkoj školi

Napredak u zrelosti i samostalnosti, koji je potreban za napredak u slobodi, ovisi o aktivnom sudjelovanju učenika, a ne o njihovu pasivnom primanju.

Isusovački odgoj i obrazovanje posvećen je vjerskom razvoju svih učenika. Oni će primiti upute u osnovnim istinama vjere. Konkretna iskustva crkvenoga života dostupna su svim učenicima, prilikom sudjelovanja u crkvenim projektima i aktivnostima.

Isusovačka škola potiče svakog učenika i pomaže svakome učeniku da odgovori na vlastiti poziv od Boga, poziv na služenje u osobnom i profesionalnom životu.

Isusovački odgoj i obrazovanje uključuje i stvaranje vrijednosti i stavova. Isusovački odgoj i obrazovanje odvija se u moralnom kontekstu gdje se znanje povezuje s vrlinama. Isusovački odgoj i obrazovanje uključuje osobni razvoj vježbanjem osobnosti.

U isusovačkoj školi učenici razvijaju sustav vrijednosti koji se stječe suočavanjem sa suprotnim točkama gledišta. Učenicima se pomaže u njihovim naporima da otkriju predrasude i ograničene poglede s jedne strane te da procjene relativna dobra i vrijednosti s druge strane. Učenici prihvaćaju svoje darove i razvijaju ih, no, također prihvaćaju svoja ograničenja i nadilaze ih koliko god je to moguće.

Isusovački odgoj i obrazovanje pokušava kod učenika razviti sposobnost da spoznaju stvarnost i kritički je procjenjuju. Ova svijest uključuje shvaćanje da se osobe i strukture mogu promijeniti, kao i predanost radu, kako bi se te promjene ostvarile na način da pomognu izgraditi pravednije ljudske strukture.

Isusovačka škola usredotočena je na Krista prisutnoga u kršćanskoj zajednici. Učenici se susreću s osobom Krista kao prijatelja i vodiča, oni ga upoznaju putem Biblije, sakramenata, osobne i zajedničke molitve, u igri i radu, u drugim osobama. Oni se usmjeravaju službi drugima u oponašanju Krista, „čovjeka za druge“ .

„Ljubav se očituje u djelima“. Slobodan čovjekov odgovor ljubavi, na iskupljujuću Božju ljubav, očituje se u aktivnom životu služenja. Isusovački odgoj i obrazovanje pomaže u stvaranju muškaraca i žena koji će svoja vjerovanja i stavove primjenjivati u praksi u svojim životima.

Odlučujuće djelovanje, koje je danas potrebno, jest vjera koja vrši pravdu, svjedoči pravednost. Isusovačka škola pruža svojim učenicima priliku da se sretnu sa svijetom nepravde, sa siromašnima i sa služenjem njima, kako u školi, tako i u vanjskim projektima. Kako bi ovaj susret djelovao poučno, na njega se nadovezuje osvrt – analiza uzroka siromaštva.

Isusovački odgoj i obrazovanje pomaže učenicima da shvate kako su talenti darovi koji se trebaju razviti, ne isključivo za osobno zadovoljstvo ili vlastitu dobit, nego, uz Božju pomoć, za dobrobit čovjekove zajednice. **Danas, naš glavni obrazovni cilj mora biti stvaranje „muškaraca i žena za druge“.**

„Magis“ (više) najveći je mogući razvoj sposobnosti svake pojedine osobe u svim životnim fazama, zajedno sa spremnosti da se ovaj razvoj nastavi tijekom cijeloga života te motivacijom da se razvijeni darovi koriste za druge.

Oni, koji maturiraju u našim školama, trebali bi u skladu sa svojim godinama i zrelosti ostvariti način života koji je potvrda Kristova milosrđa, vjere koja dolazi od Njega i koja se Njemu vraća te pravde koju je On najavio.

Roditelji

Nastavnici u isusovačkoj školi blisko surađuju s roditeljima, koji su također članovi odgojno-obrazovne zajednice. Postoji stalna komunikacija. Roditeljima se također nudi podrška i prilika za napretkom u vježbanju njihovih roditeljskih uloga, a nudi im se i prilika da sudjeluju u savjetodavnim tijelima. Na ove i druge načine, **roditeljima se pomaže da ispune svoja prava i odgovornosti kao odgajatelji kod kuće i unutar obitelji**, a oni zauzvrat doprinose radu i obrazovanju koji se odvijaju u školi.

Koliko je to moguće, roditelji shvaćaju, cijene i prihvaćaju ignacijevski pogled na svijet koji odlikuje isusovačku školu. Škola nudi mogućnosti pomoću kojih roditelji mogu više saznati o ovom svjetonazoru i njegovoj primjeni u obrazovanju.

Postoji dosljednost između vrijednosti koje se gaje u školi i onih koje se gaje kod kuće. Kada se njihovo dijete prvi put upisuje u školu, roditelji se upoznaju s predanosti isusovačke zajednice vjeri koja djeluje pravedno. Programi formiranja, koji su u tijeku, dostupni su roditeljima tako da mogu bolje shvatiti ovaj cilj te ojačati vlastitu predanost prema njemu.

Isusovačko vodstvo škole

Isusovačka škola, kao kvalificirane vođe obrazovne zajednice, bira one koji mogu poučavati i svjedočiti učenje Krista predstavljenog od Katoličke crkve.

Uloga je upravitelja (tj. ravnatelja) uloga apostolskoga vođe. Uloga je ključna u pružanju nadahnuća, u razvijanju zajedničke vizije te u očuvanju jedinstva unutar obrazovne zajednice. Osim uloge nadahnuća, ravnatelj je krajnje odgovoran za izričitu isusovačku prirodu ovakvoga obrazovanja.

Odgovornost, koja je povjerena ravnatelju isusovačke škole, uvijek obuhvaća i zadatak koji dolazi od Družbe Isusove. Ovaj zadatak, koji se odnosi na isusovačko obilježje škole, predmet je periodičnoga procjenjivanja Družbe.

Upravni odbori svjesni su i otvoreni prema ignacijevskoj viziji jer se ona primjenjuje na odgoj i obrazovanje. Oni mogu raditi zajedno s međusobnom podrškom i poštivanjem, koristeći tako talente svakog člana.

Učinkovit autoritet u školi može ostvariti svatko tko ima znanje, razumijevanje, poistovjećivanje i predanost isusovačkoj naravi obrazovanja.

Odgojno-obrazovna zajednica u isusovačkoj školi proučava potrebe suvremenoga društva i potom se osvrće na pravila škole, kako bi pronašla ona sredstva koja će na najbolji način ostvariti ciljeve škole i ugraditi ih u svoj obrazovni pristup. Načela na kojima se temelji ovaj osvrt mogu se pronaći u važećim dokumentima Crkve i Družbe Isusove. Osim toga, isusovačke „Ustanove“ osiguravaju kriterije koji upućuju na moć razboritosti, sve u svrhu postizanja načela *magis*: što veće opće dobro, što hitnija potreba, što trajnija vrijednost, djela koja drugi nisu ostvarili itd. **Cjelokupan život škole prilagođen je kako bi se uklopio specifičnim potrebama mjesta u kojem se škola nalazi i ljudima kojima služi.**

Zaključak

Opis značajki isusovačkoga odgoja i obrazovanja nikad ne može biti savršen i nikad ne može biti konačan. Ali rastuće razumijevanje baštine ovih škola i ignacijevska vizija primijenjena u području obrazovanju mogu biti impuls obnovljenoj predaji ovome poslu te obnovljenoj spremnosti da se poduzmu zadaci koji će ga učiniti još učinkovitijim.

Vizija sv. Ignacija i Značajke isusovačkoga odgoja i obrazovanja

28 značajki, koje opisuju isusovački odgoj i obrazovanje, izvedene su iz shvaćanja koje je sv. Ignacije imao o svemiru koji je Bog stvorio i koji On održava, o mjestu ljudskih bića u tom stvaranju, te o njihovim odnosima s Bogom i međusobno.

Te značajke oblikuju način na koji zajednica utemeljena na Ignacijevoj viziji primjenjuje shvaćanja i vrijednosti te vizije na školu. Na taj način škola živi specifičan isusovački identitet i poslanje.

Vizija sv. Ignacija nalazi se u lijevom stupcu. Odgovarajuće implikacije te vizije za školu u Ignacijevoj i isusovačkoj tradiciji nalaze se u desnom stupcu.

Vizija sv. Ignacija	Značajke isusovačkoga odgoja i obrazovanja
<p>1. Za Ignacija, Bog je Stvoritelj i Gospodin, Vrhovno Dobro, jedina Stvarnost koja je apsolutna.</p> <p>Sva druga stvarnost dolazi od Boga i ima vrijednost samo utoliko ukoliko nas vodi k Bogu.</p>	<p>1. Isusovački odgoj i obrazovanje apostolski je instrument.</p>

Taj Bog prisutan je u našim životima, 'radi za nas' u svemu.

Može ga se otkriti, vjerom, u svim prirodnim i ljudskim događanjima, u povijesti kao cjelini, a ponajviše u proživljenom iskustvu svake pojedine osobe.

2. Bog poznaje i voli svakoga muškarca i ženu ponaosob. Ta ljubav poziva na odgovor koji, kako bi bio autentično ljudski, mora biti izraz radikalne slobode. Stoga, kako bi odgovorila na ljubav Božju, svaka osoba pozvana je biti:

- slobodna dati nešto od sebe, prihvaćajući odgovornost i posljedice svojih djela: slobodna biti vjerna;
- slobodna raditi u vjeri prema toj istinskoj sreći koja je smisao života: slobodna raditi s drugima u službi Kraljevstva Božjega za izlječenje stvorenja.

3. Zbog grijeha, i učinaka grijeha, sloboda da odgovorimo na Božju ljubav nije spontana. Potpomognuti i ojačani otkupljujućom ljubavlju Božjom, uključeni smo u trajnu borbu da prepoznamo i radimo protiv zaprjeka koje blokiraju slobodu, uključujući učinke grješnosti, dok razvijamo kapacitete nužne za provođenje istinske slobode.

Ova sloboda zahtijeva pravo znanje, ljubav i prihvaćanje sebe, zajedno s odlučnošću biti oslobođen od bilo kakve pretjerane navezanosti na bogatstvo, slavu, zdravlje, moć, ili čak na sam život.

2. Isusovački odgoj i obrazovanje uključuje vjersku dimenziju koja prožima čitav odgoj i obrazovanje.

3. Isusovački odgoj i obrazovanje ima pozitivan stav prema svijetu.

4. Isusovački odgoj i obrazovanje promiče dijalog između vjere i kulture.

5. Isusovački odgoj i obrazovanje pomaže u cjelokupnoj formaciji svakog pojedinca unutar ljudske zajednice.

6. Isusovački odgoj i obrazovanje inzistira na pojedinačnoj skrbi i brizi za svaku osobu.

7. Isusovački odgoj i obrazovanje potiče cjeloživotnu otvorenost za rast.

8. Isusovački odgoj i obrazovanje naglašava aktivnost učenika.

9. Isusovački odgoj i obrazovanje potiču realno znanje, ljubav, i prihvaćanje sebe.

Istinska sloboda također zahtijeva realno znanje o raznim silama (dobro i zlo) prisutnim u svijetu te uključuje slobodu od izvrnutoga poimanja stvarnosti, izvrnutih vrijednosti, krutih stavova ili prepuštanja ograničenim ideologijama.

Kako bismo radili u smjeru te istinske slobode, moramo naučiti prepoznati i nositi se s utjecajima koji mogu promicati ili ograničavati slobodu: kretanja u vlastitom srcu, prošla iskustva svih vrsta, interakcije s drugim ljudima, dinamika povijesti, društvene strukture i kultura.

4. Ignacijev pogled na svijet usredotočen je na povijesnu osobu Isusa. On je uzor za ljudski život zbog potpunoga odgovora na Očevu ljubav, u službi drugih.

On dijeli našu ljudskost i poziva nas da ga slijedimo, pod zastavom križa, odano odgovarajući na Očev poziv.

On je živ među nama, i ostaje 'čovjek za druge' u službi Boga.

5. Odan i slobodan odgovor na Božju ljubav ne može biti tek spekulativan ili teoretski. Bez obzira na cijenu, spekulativna načela moraju voditi k odlučnom djelovanju: 'ljubav se pokazuje djelima'.

Ignacije traži potpunu i aktivnu predanost muškaraca i žena koji će, kako bi oponašali i bili više poput Krista, svoje ideale provesti u praksu u stvarnom svijetu ideja, društvenih pokreta, obitelji, posla, političkih i pravnih struktura, i vjerskih aktivnosti.

6. Za Ignacija, odgovor na Kristov poziv je u i po Rimo-katoličkoj crkvi, instrument po

10. Isusovački odgoj i obrazovanje pruža realno znanje o svijetu u kojem živimo.

11. Isusovački odgoj i obrazovanje orijentiran je na vrijednosti.

12. Isusovački odgoj i obrazovanje stavlja Krista kao uzor za ljudski život.

13. Isusovački odgoj i obrazovanje pruža primjerenu pastoralnu skrb.

14. Isusovački odgoj i obrazovanje slavi vjeru u osobnoj i zajedničkoj molitvi, slavljenju i služenju.

15. Isusovački odgoj i obrazovanje priprema je za aktivnu životnu predanost.

16. Isusovački odgoj i obrazovanje služi vjeri koja vrši pravdu.

17. Isusovački odgoj i obrazovanje želi formirati 'muškarce i žene za druge'.

18. Isusovački odgoj i obrazovanje pokazuje određenu brigu za siromašne.

19. Isusovački odgoj i obrazovanje apostolski je instrument, u službi Crkve

kojemu je Krist sakramentalno prisutan u svijetu. Marija, Isusova majka, uzor je za ovaj odgovor.

Ignacije i njegova prva subraća bili su svi zaređeni za svećenike i stavili su Družbu Isusovu u službu Kristova vikara, 'ići u bilo koje mjesto kamo prosudi da ih je korisno poslati na veću slavu Božju i dobro duša'.

7. Uvijek iznova Ignacije je inzistirao na načelu *magis*: onom *više*. Njegova neprestana briga bila je za *veću* službu Božju *bliže* slijedeći Krista, i ta se briga prelijevala na sav apostolski rad njegove prve subraće. Konkretan odgovor Bogu mora biti 'vrjedniji.'

8. Kada je Ignacije upoznao ljubav Božju otkrivenu po Kristu i počeo odgovarati dajući se za službu Kraljevstva Božjega, podijelio je svoje iskustvo i privukao subraću koja su postala 'prijatelji u Gospodinu', u službi drugih.

Snaga zajednice, koja radi u službi Kraljevstva, veća je od snage bilo kojeg pojedinca ili skupine pojedinaca.

9. Za Ignacija i njegovu subraću, odluke su se donosile na temelju postupka pojedinačnoga i zajedničkog razlučivanja, provođenoga uvijek u kontekstu molitve. Molitvenim razmatranjem rezultata njihovih aktivnosti, subraća su se osvrnula na prošle odluke i prilagođavala svoje metode, u neprestanoj potrazi za većim služenjem Bogu (*magis*).

budući da služe ljudskom društvu.

20. Isusovački odgoj i obrazovanje priprema učenike za aktivno sudjelovanje u Crkvi i lokalnoj zajednici, za služenje drugima.

21. Isusovački odgoj i obrazovanje ide u smjeru izvrsnosti u svom radu na formaciji.

22. Isusovački odgoj i obrazovanje svjedoči samu izvrsnost.

23. Isusovački odgoj i obrazovanje naglašava suradnju.

24. Isusovački odgoj i obrazovanje oslanja se na duh zajedništva između nastavnoga osoblja, administratora, isusovačke zajednice, upravnih odbora, roditelja, učenika, bivših učenika i dobročinitelja.

25. Isusovački odgoj i obrazovanje odvija se unutar strukture koja promiče zajedništvo.

26. Isusovački odgoj i obrazovanje prilagođava sredstva i metode kako bi što učinkovitije postigla svoju svrhu.

27. Isusovački odgoj i obrazovanje sustav je škola sa zajedničkom vizijom i zajedničkim ciljevima.

28. Isusovački odgoj i obrazovanje pomaže u organiziranju profesionalnoga usavršavanja i trajne formacije koja je potrebna, osobito za nastavnike.

Kratki rječnik

„**Cura personalis**“ (briga za pojedinca) uobičajen je način na koji isusovac radi, uključujući škole, nastojeći odgovoriti na cijeli spektar potreba koje ljudi imaju (npr. tjelesne, društvene, emocionalne, intelektualne, kao i duhovne).

Razlučivanje je jezgra ignacijevske duhovnosti. Ono opisuje praksu vaganja za i protiv neke odluke kako bismo spoznali kojim je putem bolje poći, koji je više u skladu s onim što Bog za mene želi, i približava me Bogu. Kako bih ispravno razlučivao, trebam biti pažljiv sa svojim iskustvom (vidi *Razmatranje*) i osloboditi se onoga što Ignacije zove ‘navezanosti’ pri čemu misli na sklonosti, ugodnosti, načela, pretpostavke, koje mogu stati na put istinskoj slobodi.

Vjera koja vrši pravdu – ideja da kršćanska vjera ne može imati integritet bez djelovanja za društvenu pravdu.

Ignacije Loyola, rođen (1491.) u baskijskoj plemenitaškoj obitelji; izabrao život viteštva i slave dok nije ranjen u bitci kod Pamplone (1521.); tijekom dugog oporavka doživio je duhovno obraćenje; živio kao pustinjač u Manresi gdje je počeo uviđati kako Bog djeluje u njegovu životu; njegove bilješke iz toga vremena postale su *Duhovne vježbe*; s prijateljima je osnovao Družbu Isusovu (1540.); Ignacije je proveo ostatak života razvijajući i vodeći ovaj novi red; umro je 1556. godine.

Ignacijevski – pojam koji opisuje pogled, načelo, ili praksu koje se držao sv. Ignacije. U njegovo vrijeme mnogi su ljudi tražili pomoć i vodstvo sv. Ignacija; kao tada, tako i u naše vrijeme velik broj ljudi i dalje smatra Ignacijevske duhovne poglede i praksu nadahnjujućim i korisnim vodičem za njihov vlastiti život. U isusovačkim školama, specifičan ignacijevski duh primjenjuje se na odgoj i obrazovanje i formaciju mladih ljudi.

Isusovački – uključuje sve ignacijevsko, ali dodaje i iskustvo i praksu onih koji su živjeli i žive isusovačkim načinom života tijekom 500 godina na raznim mjestima i u raznim okolnostima diljem svijeta. Isusovačke su škole ignacijevske po duhu, a isusovačke po poslanju.

„**Magis**“ (latinska riječ za ‘više’) je ignacijevsko načelo po kojem, kako bismo bili potpuno ljudski i potpuno živi na način na koji nas Bog poziva da budemo, trebamo uvijek tražiti više, činiti više, ići dublje. Riječ je o velikodušnosti i darežljivosti.

Muškarci i žene za druge jesu riječi patra Pedra Arrupea (1907.-91.) koje se odnose na bivše učenike isusovačkih škola u cijelom svijetu i kojom ih je intrigirao da koriste isusovački odgoj i obrazovanje za dobro drugih – da budu ‘nositelji promjene’, čineći svijet boljim i pravednijim mjestom. Ona isprepliće ideje ‘vjere koja vrši pravdu’ i načela *magis*.

Duhovne vježbe – mala knjiga u kojoj je sv. Ignacije prikupio svoje bilješke, razmatranja, molitve, pravila i načela, za ljude koji su željeli naučiti služiti Bogu i pronaći slobodu. Počeo je s tim bilješkama za vrijeme oporavka 1521., nadodajući i kasnije ih reorganizirajući do objavljivanja 1548. godine. Jasan vodič k ignacijevskoj duhovnosti.

„**Ratio studiorum**“ bio je originalni plan za isusovačke škole, objavljen 1599. godine. On opisuje odgovornosti i načela po kojima bi svaka osoba u isusovačkoj školi trebala raditi (od najmlađega učenika preko ravnatelja sve do provincijala).

Razmatranje – Ignacije naglašava važnost odvajanja vremena za razmatranje, za pažljiv odnos prema vlastitom iskustvu. Iz tog pažljivoga odnosa počinjemo primjećivati što je uistinu dobro za nas (što vodi do rasta u vjeri, nadi i ljubavi), a što nije dobro za nas, što nas vodi prema Bogu, a što nas otuđuje od Boga. Razmatranje je temelj razlučivanja.

Družba Isusova – često poznata jednostavno kao ‘Družba’ ili ‘iskusovci’, redovnički je red kojega je osnovao sv. Ignacije s devet prijatelja 1540. godine – skupina muškaraca obvezanih zavjetima siromaštva, čistoće i poslušnosti, koji posvećuju svoje živote služenju Crkvi i svim ljudima, osobito siromašnim i marginaliziranim. Danas ima oko 18 000 isusovaca diljem svijeta.

“Cilj isusovačkoga odgoja i obrazovanja formacija je moralnih osoba za druge, orijentiranih na vrijednosti prema primjeru Isusa Krista.”

Značajke isusovačkoga odgoja i obrazovanja, br.93